

Utfordringer og forutsetninger for god samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene

Lars Linderoth
Overlege Bærum DPS
Rehabiliteringspoliklinikken og
Samhandlingsteamet

Nasjonale behandlingsretningslinje for ROP **IS-1948**

God samhandling

- Det er grunnleggende at alle
 - Kjenner organiseringen av tjenesteapparatet i kommunene og spesialisthelsetjenesten og hvilke lover og forskrifter som regulerer dem
 - Vet hvordan mennesker henvises til de ulike tjenestetilbudene
 - Vet hvem som har ansvar for hva
 - Kjenner til våre egne og andres muligheter og begrensninger
 - Utvikler et felles språk
 - Samarbeider tett på alle nivå

Anbefalinger om samhandling

Behandling av ROP- pasienter innenfor helseforetakene må skje i aktivt samarbeid med kommunene både før, under og etter behandling i spesialisthelsetjenesten. Dette gjelder også for institusjoner uten driftsavtale med helseforetakene

God samhandling

Før, under og etter behandling i spesialisthelsetjenesten

- Det er ikke et **enten eller**, men et **både og**
- Forankringen skal først og fremst være i kommunen
- Spesialisthelsetjenesten kommer inn med avgrensede oppgaver i avgrensede perioder
- Kommunene må være aktive premissleverandører til spesialisthelsetjenesten
- Planer og strategier må legges i samarbeid

Anbefalinger om samhandling

I tilfeller hvor arbeidet med IP er startet opp i spesialisthelsetjenesten, bør det så raskt som mulig, og i samsvar med tjenestemottakers samtykke, tas kontakt med riktig instans i kommunen for å etablere samarbeid om planprosessen videre

God samhandling

IP blir i økende grad kommunenes ansvar

- Spesialisthelsetjenesten skal starte opp ved behov
- Hovedansvaret for utvikling og rullering av planen sammen med pasienten ligger i kommunen hos koordinator
- Spesialisthelsetjenesten trekkes inn der de har relevant kjennskap til pasienten

Anbefalinger om samhandling

Kommunen og NAV har i fellesskap ansvar for å sørge for at alle personer med ROP-lidelse får et samordnet og integrert oppfølgingstilbud i kommunen

- Helse, sosial, økonomi, bolig, arbeid, aktivitet

God samhandling

- Dette er i hovedsak et kommunalt ansvar i samarbeid med NAV
 - MEN** dette er sentrale behov i menneskers liv, som både kommunen og spesialisthelsetjenesten kan arbeide med for å etablere en allianse med pasienten
- Alle har ansvar for å arbeide med motivasjon i hele forløpet
- Spesialisthelsetjenesten kan bidra i utredning og planlegging

Anbefalinger om samhandling

Samarbeid mellom nivåer og innenfor nivåer skjer gjennom samarbeidsavtaler som må formaliseres

For den enkelte person er det IP som presiserer samarbeidet

Det bør utformes samarbeidsavtaler mellom enheter knyttet til enkeltpasienter

God samhandling

- Avtaler inngås gjennom utvikling av IP og formelle avtaler
- For at disse skal få betydning for den enkelte pasienten, krever det at vi unngår skyvespill og bygger opp under ledere og systemer
- I noen tilfeller må vi forplikte oss til å stille opp for at den enkelte skal få det beste tilbudet
- Når vi har tillit til hverandre, strekker vi oss lengre og vi sparer tid og ressurser

Anbefalinger om samhandling

Kommunenes rus - og psykiatriplaner bør omtale hvordan kartlegging og oppfølging av pasienter med ROP- lidelser skal gjennomføres, samt rutiner for samhandling

God samhandling

- Det bør vurderes om vi skal delta i hverandres planarbeid
- Løpende samarbeid på alle nivå og kjennskap til hverandre kan danne grunnlag for dette
- Planene på de ulike nivåene bør samordnes, slik at de underbygger hverandre

Anbefalinger om samhandling

Samhandlingsteam med ansatte fra både spesialisthelsetjeneste og kommune bør vurderes for personer med sammensatte problemer og lavt funksjonsnivå

ACT-team
FACT

God samhandling

Om en ikke utvikler egne team, bør en ha arenaer for

- generell faglig diskusjon
- kompetanseutvikling
- diskusjon rundt opplegget for enkeltmennesker
- utvikling av kjennskap til hverandre

Samhandlingsteamet i Bærum

- Målrettet en del av jobben til arbeid i teamet
- Fagfolk fra kommune, NAV og DPS
 - Psykisk helse
 - Rustjeneste
 - Boligsosial oppfølging
 - Boligkontor
 - NAV arbeid
 - Ruspoliklinikk
 - Rehabiliteringspoliklinikk

Samhandlingsteamet i Bærum

- 13 personer
- 4.4 årsverk
 - Sosionomer
 - Sykepleiere
 - Vernepleiere
 - Psykologer
 - Psykiater
- Arbeider fritt etter FACT-modellen

Samhandlingsteamet i Bærum

- Målgruppe
 - De som har et behov for tjenester, men mangler forankring i tjenesteapparatet
- Målsetting
 - Å forankre folk i tjenesteapparatet
- Tre nivåer av innstas
 - Inntak
 - Skulder ved skulder
 - Veiledning
- Utdanning

Samhandlingsteamet i Bærum

- Uavhengig av diagnose
- Utreddes diagnostisk og ift funksjon ved behov
- Alltid en fra kommunen og en fra DPS som arbeider sammen
- Supplerer den kompetansen som evt er inne fra før

Anbefalinger om samhandling

Personer med ROP- lidelser må ha rask tilgang til hjelp når de trenger det

Helseforetakene har ansvar for at det utvikles samarbeidsmodeller som sikrer rask intervensjon fra spesialisthelsetjenesten ved kriser, for eksempel brukerstyrte plasser

Det bør utarbeides kriseplaner i forhold til den enkelte person

God samhandling

- Den som følger pasienten tettest, merker først at en krise er i utvikling
- Det er ofte helt avgjørende avdekke tidlige tegn på tilbakefall
- Det er viktig å avklare på forhånd hva som skal gjøres, og av hvem
- Dette må avklares mellom pasienten, kommunen og DPS, evt akuttavdeling

Anbefalinger om samhandling

Når personer med ROP- lidelser begår kriminelle handlinger, bør det etableres et samarbeid ved bruk av IP mellom kommuner, spesialisthelsetjeneste, kriminalomsorg og helsetjenesten i fengsel med sikte på behandling under fengselsopphold, samfunnsstraff, betinget fengselsstraff eller soning i behandlingsinstitusjon

God samhandling

Her har vi mye å hente!

Dette er en spesielt krevende samhandlingsarena

- Fengslene kan ligge langt borte
- Det kan være vanskelig å møte fengslede
- Instanser vi vanligvis ikke samhandler med er involvert
- Planlegging og iverksetting av tiltak i kommune og DPS etter løslatelse er ofte svært mangelfull

Andre forhold som påvirker samhandling

Anbefalinger om kartlegging

- Kartleggingen skal ikke skje isolert, men være del av et eksisterende behandlingstiltak eller føre til tilbud om behandling, oppfølging i kommunen og/eller spesialisthelsetjenesten
- Resultatet skal - etter samtykke - følge personen for å unngå unødvendige gjentakelser

God samhandling

- Vi må ikke sette i verk tiltak – inkludert utredning og kartlegging – hvis vi ikke på forhånd er sikre på at resultatet får konsekvenser for hvilke tiltak pasienten får
- Helhetlige tiltak fra ulike tjenester samtidig er ofte det beste
- Manglende informasjonsutveksling og taushetsplikt må ikke stå i veien for tiltakene til den enkelte

Anbefalinger om behandling

- Personens egne ressurser må støttes under hele behandlingsløpet på en slik måte at livskvalitet bedres
- Behandlingen av ROP-lidelser skal foregå integrert og samtidig etter en samlet plan, fortrinnsvis forankret i Individuell plan

God samhandling

- Ressursfokus må alltid stå i sentralt og vi må være omforent om hva dette innebærer og hvilke konsekvenser dette får
- Integrert behandling krever at alle er på banen samtidig og at ansvar og roller er tydelig og entydig avklart
- Det er bedre at tiltak overlapper enn at det er mangler

Anbefalinger om behandling

Behandling i oppsøkende behandlingsteam bør gis til personer som ikke responderer på tradisjonell poliklinisk behandling, sykehusopphold eller annen døgnbasert institusjonsbehandling

God samhandling

- Spesialisthelsetjenesten må ut av kontorene for å nå denne gruppen
- Det er spesielt viktig at vi er enige om hvem som gjør hva, slik at oppgavefordelingen blir tydelig, ikke minst for pasienten
- Oppsøking som metode er bare en ramme – innholdet og fokuset avgjør hvilket nivå vi arbeider på

Anbefalinger om behandling

- Ved alle utskrivelser fra døgnbehandling må personen sikres tilfredsstillende oppfølging for å ivareta kontinuitet og unngå brudd i behandlingen
- Tilknytning til hjemsted/hjemkommune skal opprettholdes under institusjonsopphold for å oppnå kontinuitet i behandlingen

God samhandling

- Før, under og etter døgnbehandling må både kommunen og DPS være aktivt med og levere premisser for døgnbehandlingen, slik at den henger sammen med tiltakene etter utskriving
- Ellers vil døgnbehandling kunne få negative konsekvenser
- Dette kan være en stor utfordring der det er store avstander, men det finnes ulike måter å løse dette på

Anbefalinger om behandling og oppfølging i kommunene

Når kommunens tjenesteapparat avdekker at en person har en ROP- lidelse, skal personen ved behov henvises til rett utrednings- og behandlingsnivå, enten i det kommunale tjenesteapparatet, i psykiske helsevern eller i TSB

God samhandling

- Vurdering av søknader må ikke sees isolert, men i en sammenheng mellom nivåene
- Dersom kommunen setter i verk kartlegging og utredning, er det viktig at spesialisthelsetjenesten gjør sin del av jobben
- ”Rett til behandling” bør sees i denne sammenhengen

Anbefalinger om behandling og oppfølging i kommunene

- Kommunene bør tilstrebe fleksible og varige botilbud som er tilpasset den enkelte brukers hjelpebehov
- Tilbud om oppfølging i bolig, eventuelt gjennom bofellesskap skal være tilgjengelig for alle som trenger det, enten i selvstendig bolig eller i bofellesskap

God samhandling

- DPSene må forplikte seg til å bistå kommunen i botiltakene på den måten kommunen anser nyttig
- Dette gjelder også andre deler av det kommunale tjenesteapparatet
- God oppfølging fra DPS av mennesker i botiltak kan kreve mindre ressurser for alle

Anbefalinger om behandling og oppfølging i kommunene

- Det skal tilbys meningsfulle aktiviteter i samsvar med den enkeltes behov. Om mulig bør disse gjøres yrkesrettede
 - Supported Employment (SE)
 - Individual Placement and Support (IPS)

God samhandling

- Innretting av aktivitetstilbud kan gjøres på mange måter
- Samhandling med NAV arbeid kan kreve mer fordi vi ikke samhandler på andre felt
- Lovgrunnlag og føringer er annerledes enn for de andre tjenestene. Alle må kjenne til dette
- Viktig å få fagfolk med denne kompetansen inn i Samhandlingsteam
- Samarbeid under arbeidstiltakene kan i stor grad bidra til å gjøre dem mer gjennomførbare

Anbefalinger om behandling i spesialisthelsetjenesten

- Veiledning skal gis til ulike deler av kommunale tjenester og den bør inkludere akutt veiledning ved behov

God samhandling

- Veiledning skal gis begge veier
- Vi kan ulike ting og arbeider under ulike forutsetninger og på ulike arenaer
- Veiledning kan brukes til å bli kjent og kan dermed bidra til å gi bedre tjenester fra alle
- Å stå sammen i kriser, er viktig. At de ulike partene kjenner hverandre fra før og samarbeider over tid gir bedre tilbud

Nettsteder

www.helsebiblioteket.no

www.snakkomrus.no

www.ropbruker.no

www.rop.no (fra høsten 2012)

www.rusost.no

www.dobbeltdiagnose.no

Dobbeltdiagnose

Dobbeltdiagnose